

# Kort instruksjon

**Nødvendig utstyr:** Hammer, boremaskin m/8mm bor, ferske trestokker fra egnet tresort, inokulerte plugger, voks, noe å varme voksen med og en pensel for å påføre voksen.

1. **Velg riktig treslag:** Bruk lauvtre som bjørk, or, hassel eller eik. Unngå bartre, da disse ikke er egnet for de fleste sopparter. Eik er svært ideelt, men kan være vanskelig å få tak i på Vestlandet.
2. **Fell trærne på riktig tidspunkt:** Det er best å felle trærne på seinvinteren eller tidlig vår, før de begynner å spire. Dette gir gode forhold for myceliumet å etablere seg, og høyest mulig avling takket være at næringen er lagret i trestammen, og ikke i bladvekst.
3. **Skjær og lagre stokker:** Skjær trestokkene i passende lengder. De må brukes innen rimelig tid, maks 2 uker etter felling. Det kan gå fint med lenger ventetid, opptil 6 uker, men det er ikke optimalt.
4. **Bore hullene:** Lag hullene med 50 plugger per meter stokk, helst i et diamantmønster. Bruk egnet verktøy, f.eks. en boremaskin med 8 mm bor. Pluggene er 30 mm lang, og en teipbit rundt boren kan være lurt for å vite når du kan stoppe.
5. **Plugg stokkene med mycelium:** Dytt trepluggene inn i de nylig borede hullene ved hjelp av en hammer.
6. **Forsegl hullene:** Etter at trepluggene er satt inn kan du forsegle hullene med bivoks eller annen passende voks for å beskytte myceliumet mot uttørking.
7. **Vent på frukting:** Sopp utendørs kan være vanskelig å time, og du må forvente en ventetid på ca. 2 år. Noen tresorter kan bruke lenger tid. Hardere tresorter som eik kan gi frukt i opptil 8 år. I ventetiden er det viktig at de ikke tørker ut, og vi anbefaler at de ligger direkte på bakken for å trekke fukt derifra.
8. **Initiere frukting:** Når du mistenker de er klar til frukting, bør du stable de noe tørrere og sneglesikkert for størst mulig avling. Selve håndteringen av stokkene kan initiere frukting. En annen "trigger" er å bli nedsenket i kaldt vann ett døgn før stabling.

# Meir info:

## SOPPDYRKING

I teorien har me gode dyrkingsforhold for sopp utendørs på Vestlandet, det er fuktig, me har grei tilgang på egna tømmer, og me har mange småteiger med meir eller mindre vanskelig tilkomst. Men det er få, om nokon i det heiletatt, som driv med soppdyrking ute.

Sopp krev ein fuktig dyrkingsplass. Stokkane skal under ingen omstendigheter tørke ut.

Ulike sorter sopp trivst best på ulike tresortar. Bartre eignar seg ikkje.

Det er kun lauvtre som kan brukast. Som hovedregel kan ein sei at jo hardare treslaget er, jo lenger kan ein dyrke på det, men det tar òg lenger tid før stokken er gjennomvokst av mycelium, og dermed lenger tid før den kan gi frukt.

Det er best om trestokken har meir yteved enn kjerneved i seg.

Bjørk og or er treslag som er gode å bruke. Hassel er og greit, og enkelt å få tak i på Vestlandet. Ideelt sett skulle ein hatt eik, men det er vanskeligare å få tak i.

Northspore har laga ein god oversikt over kva sortar tre og sopp som er ein god match, sjå skjema nederst.

Tida på året ein fell stokkane har òg betydning. Det beste er om ein kan felle trea på seinvinteren eller tidlig vår før knoppene brist.

Etter at ein har samla nok stokkar, og sikra vanntilgang for å hindre uttørking på varme dagar, er neste steg å plugge stokkane med myceliuminfiserte trepluggar.

Dette bør gjerast innen eit par veker etter trefelling.

Desse hola må forseglast med egna voks som ein varmer opp og pensler på.

Rein bivoks er fint-. Ein borer inn 50 pluggar per meter stokk, i eit diamantmønster.

For å bore hola til pluggane kan ein bruke spesialutstyr som festast på vinkelslipar som går raskare rundt enn ein drill. Dette gjer at ein korter ned tida for kvart hol, og dermed totaltida for arbeidet. Ein vanlig (sterk og rask) drill fungerer nok greit til hobbybruk.

Etter at ein har plugga mycelium i stammane må ein vente...

Sopp utendørs er ikkje like lett å kontrollere/manipulere som soppdyrking innandørs.

Det blir dermed vanskelig å time når produktet er klart.

Under ideelle forhold kan ein få østersopp i ein bjørkestamme til å frukte etter fire månader.

Men bjørkestammen vil også bli utarma tidligare enn hardare tresortar som til dømes eik.

Eika vil kunne gi frukt i opp til 8 år, men det vanlege er at stokken er oppbrukt etter 5 år.

Med tanke på klimaet me har på vestlandet, trur eg at eg må regne med kortare levetid på treverket. Å dyrke sopp innebær litt løfting og flytting av stokkar.

Det er derfor viktig å ikkje bruke stokkar som er på bristepunktet av kva ein klarer å løfte.

Treslag	Shiitake	Østersopp	Sommerøsters	Piggsvin sopp	Kastanje sopp	Nam eko	Svovelk juke	Maita ke
Or	★	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✗
Ask					✓	✓		✗
Osp	✗	★	★	✓	★	★	✗	✗
Lind	✓	✓	✓		✓	✓	✗	✗
Bøk	★	✓	✓	★	★	★		
Bjørk	✓	✓	✓	✓	★	✓	✗	✗
Svart Valnøtt	✗			✓			✗	✗
Kirsebær				✓	✓	★		✗
Kastanje	✓			✓		★		
Hesteka stanje		✓	✓		✓	★	✗	✗
Alm	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✗
Eik	★	✗	✗	✓	★	★	★	★
Furu	✗		✓	✗		✓	✗	✗
Lønn (hard)	★	✓	✓	★	★	★	✗	
Lønn (myk)	✓	✓	✓	✓		✓	✗	✗
Pil	✓	★	★		✓	✓	✗	✗
Poppel	✗	★	★	✓	★	★	✗	✗

---

Kilde: North Spore LLC (northspore.com)

## Forklaring (KEY):

-  = Eget
-  = Best eget
-  = Ikke anbefalt
- Tomt felt = Ukjent eller ikke testet

Kilder:

[www.Northspore.com](http://www.Northspore.com)

[www.farmanddairy.com](http://www.farmanddairy.com)

Youtube. Mushroom Mike

(<https://www.youtube.com/watch?v=417Qbwn9yso> )